

Nijverdal, Kappertsweg
(Gemeente Hellendoorn, Ov.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2014-07/01ZC

Nijverdalen, Kappertsweg
(Gemeente Hellendoorn, Ov.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek

Een onderzoek in opdracht van
BügelHajema Adviseurs bv

Steekproefrapport 2014-07/01ZC definitieve versie
ISSN 1871-269X

auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, 11 augustus 2014

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	5
2.1 Bronnen.....	5
2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04).....	5
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04).....	6
2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03).....	8
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05).....	10
3. Veldonderzoek.....	11
3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01).....	11
3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03).....	12
4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07).....	16

Gebruikte bronnen

- Appendix: - Archeologische periodes
 - Archeologische kaart
 - Boorstaten
 - Laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande bouw van twee panden voor onder meer een restaurant is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd op twee locaties aan de Kappertsweg te Nijverdal, gemeente Hellendoorn, provincie Overijssel. Voor de bouw is graafwerk nodig dat een bedreiging vormt voor eventueel aanwezige archeologische waarden. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

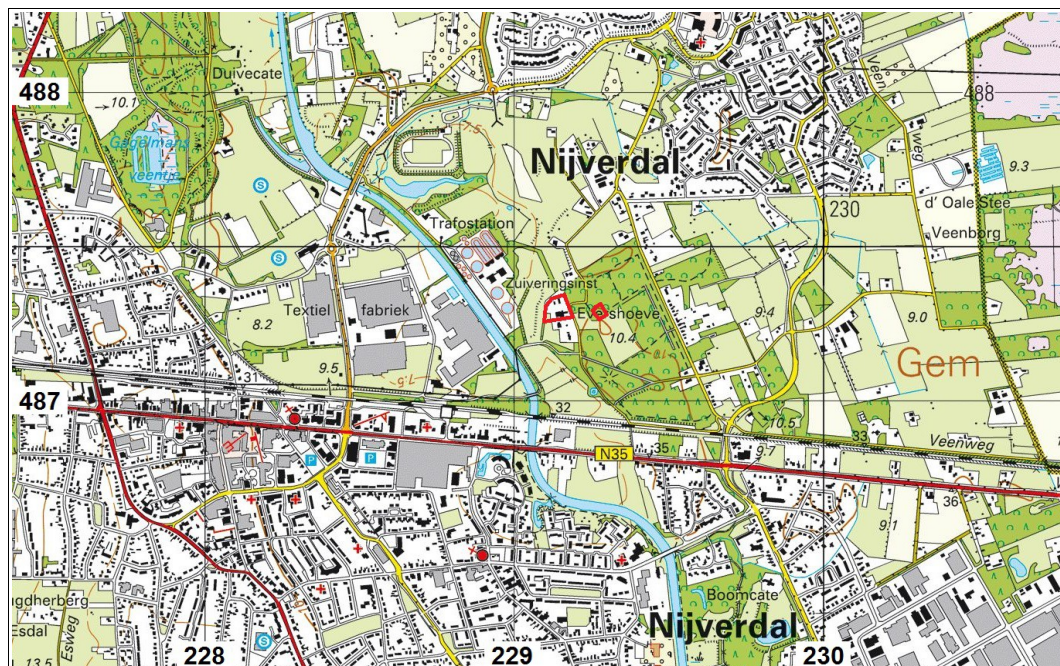
Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek verkennende fase. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn acht boringen geplaatst om de opbouw en gaafheid van de bodem te bepalen en om te zoeken naar archeologische indicatoren.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de Kappertsweg door een gebied met dekzandruggen en enkeergronden oostelijk van de Regge loopt. Tussen beide locaties in heeft de Havezathe Eversberg gelegen die gebouwd is in 1611. Tweehonderd meter zuidelijk ligt mogelijk een grafheuvel uit de periode neolithicum - bronstijd. Op de westelijke locatie Evershof wordt bebouwing weergegeven op kaarten van het eind van de 19^e eeuw en uit de 20^e eeuw. Op de oostelijke locatie Evershoeve wordt geen bebouwing weergegeven op historische kaarten. Uit het veldonderzoek blijkt dat op beide locaties een plaggendek aanwezig is. Algemeen is de bodem redelijk bewaard gebleven, lokaal is de bodem sterker aangetast. Op beide locaties zijn scherven aardewerk gevonden die uit de middeleeuwen of eerdere periodes dateren. Door hun geringe omvang en verwerking zijn ze niet preciezer dateerbaar. Als de scherven afkomstig zijn van bewoning in de locaties zelf, dan kunnen diepere grondsporen bewaard gebleven zijn zoals van paalgaten van boerderijen. Het advies is om beide locaties nader te onderzoeken door middel van proefsleuven. Zodoende kan met veel grotere zekerheid worden bepaald of er sprake is van een archeologische vindplaats en wat de aard, gaafheid en ouderdom van de archeologische resten zijn.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01)

In opdracht van BügelHajema Adviseurs bv, vertegenwoordigd door de heer J. van Brussel, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd aan de Kappertsweg te Nijverdal, gemeente Hellendoorn, provincie Overijssel (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van 'Evershof' en van 'Evershoeve'. Hierin zullen worden gevestigd: een restaurant en/of hotel/logiesbedrijf, maatschappelijke voorzieningen, culturele voorzieningen (atelier, museum, galerie of kunsthandel), kleinschalige ambachtelijke bedrijfsfuncties, een recreatieve functie en maximaal één bedrijfswoning. Voor de plannen zijn bodemingrepen nodig zoals de aanleg van een fundering en leidingen. De plannen zijn op het moment van het onderzoek nog niet definitief. De precieze diepte van het benodigde graafwerk is nog niet bekend. De opdrachtgever kan nog niet zeggen of er bijvoorbeeld kelders onder gebouwen komen.

Figuur 1: Nijverdal, Kappertsweg: uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. De twee planlocaties zijn rood omlijnd. De linker locatie is Evershof, de rechter is Evershoeve. Bron: Kadaster, Topografische Dienst, 2014.

De benodigde bodemingrepen vormen een bedreiging voor eventueel in de bodem aanwezige archeologische waarden. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-

geografische informatie. Tijdens het verkennend veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is van de bodem bepaald wat de opbouw en gaafheid zijn en is gezocht naar archeologische indicatoren.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02)

Locaties Evershof en Evershoeve liggen op vijftig meter afstand van elkaar. Tussen beide in loopt de Kappertsweg. Locatie Evershof bestond tijdens het onderzoek uit braakliggend, verwilderd terrein (zie Figuur 2a). Enkele jaren geleden zijn er een woning met bijbehorende schuren gesloopt. Langs de oostelijke grens van de locatie liggen volgens het KLIC leidingen van gas en water. Locatie Evershoeve bestond tijdens het onderzoek uit bos (zie Figuur 2b). Hier waren volgens het KLIC geen leidingen aanwezig.

Figuur 2a: Nijverdal, Kappertsweg: foto van locatie Evershof genomen in zuidelijke richting.

Figuur 2b: Nijverdal, Kappertsweg: foto van locatie Evershoeve genomen in westelijke richting.

Tabel 1: Nijverdal, Kappertsweg: administratieve gegevens.

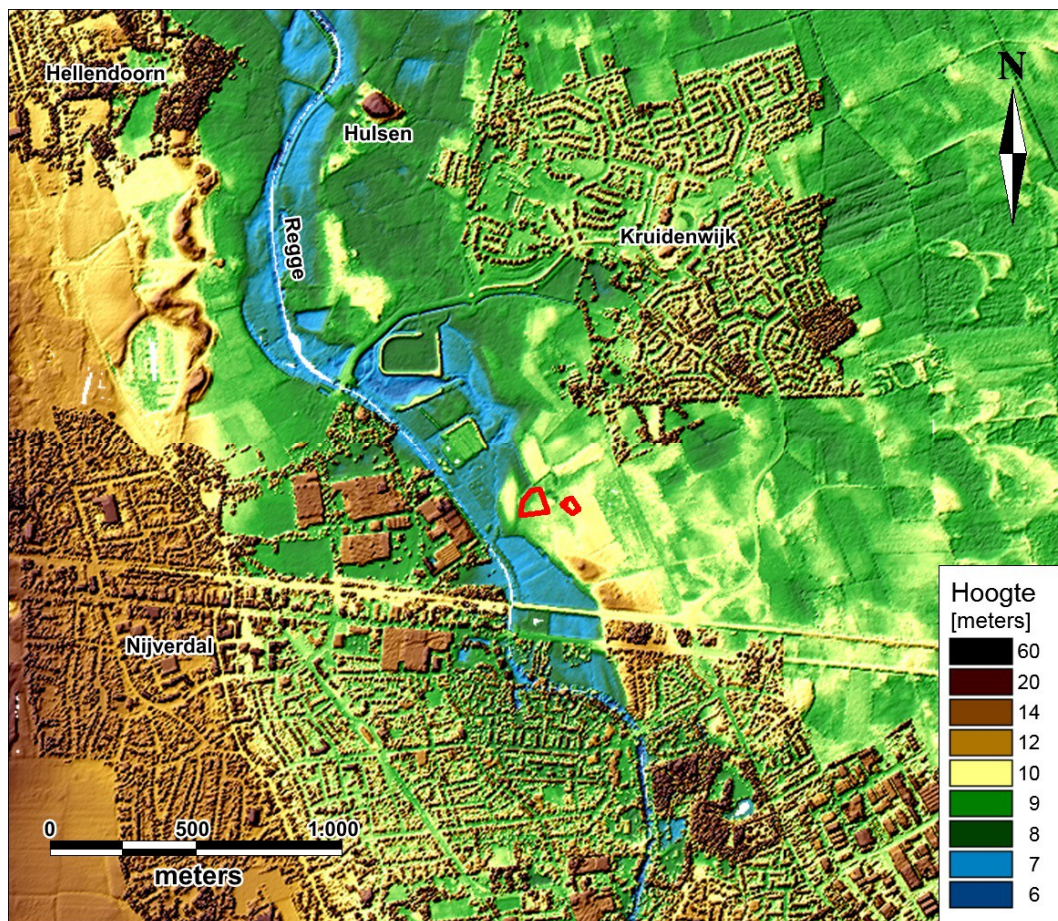
provincie:	Overijssel
gemeente:	Hellendoorn
plaats:	Nijverdal
toponiem:	Kappertsweg
bevoegd gezag:	Gemeente Hellendoorn
opdrachtgever:	BügelHajema Adviseurs bv
oppervlakte:	locatie Evershof: 0,57 hectare locatie Evershoeve: 0,16 hectare
hoogte:	locatie Evershof: 9 meter + NAP locatie Evershoeve: 10 meter + NAP
grenscoördinaten:	locatie Evershof: noordwest: 229,130 / 487,341 noordoost: 229,162 / 487,347 zuidwest: 229,095 / 487,256 zuidoost: 229,189 / 487,270 locatie Evershoeve: noordwest: 229,270 / 487,317 noordoost: 229,238 / 487,297 zuidwest: 229,296 / 487,277 zuidoost: 229,274 / 487,263
kaartblad:	28C
onderzoeksmeldingsnr:	Evershof: 62574 Evershoeve: 62597
uitvoeringsperiode:	28 juli 2014
onderzoeksdiepte:	max. 190 centimeter
fase onderzoek:	bureauonderzoek en veldonderzoek verkennde fase
status rapport:	definitief
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Overijssel, Koninklijke Bibliotheek en DANS

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

De gebruikte bronnen voor dit onderzoek zijn opgenomen aan het einde van dit rapport. Voor de paragraaf over archeologie is ARCHIS geraadpleegd. Dit is het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarmee de archeologische kaart uit de Appendix is gemaakt en waarin ook aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden. Voor de paragraaf over de historische geografie is onder meer gebruik gemaakt van watwaswaar.nl. Hierop zijn historische kaarten in te zien.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04)

Figuur 3: Nijverdal, Kappertsweg: Hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland. De twee planlocaties zijn rood omlind. De linker is Evershof, de rechter is Evershoeve.

Locaties Evershof en Evershoeve liggen op afstanden van 70 en 170 meter tot het stroomdal van de Regge (zie Figuur 3). Op de geomorfologische kaart maken beide planlocaties deel uit van een gebied met dekzandruggen (3L5). Op de bodemkaart maken ze deel uit van een gebied met hoge zwarte enkeerdgronden (zEZ21). Dergelijke gronden hebben een humeuze bovenlaag (A-horizont) van meer dan 50 centimeter als gevolg van plaggenbemesting. Het grondwater heeft een gemiddeld hoogste stand van meer dan 80 centimeter beneden maaiveld en een gemiddeld laagste stand van meer dan 160 centimeter (grondwatertrap VII).

2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04)

Tussen de locaties Evershof en Evershoeve in ligt AMK-terrein 13601 (zie Appendix Archeokaart). Het betreft de voormalige havezathe Eversberg. Hierover vermeldt ARCHIS: *'Terrein met de restanten van havezate 'Eversberg'. De Eversberg was oorspronkelijk een katerstede waarover omstreeks 1382 tienden betaald moesten worden. Omstreeks 1611 werd de havezate gebouwd en bewoond. De Eversberg telde in 1675 en 1682 vier vuursteden en behoorde tot een van de kleinere havezaten van Overijssel. In 1862 werd het huis verbouwd. In 1887 liet men een groot gedeelte van het huis afbreken. Op de fundamenteën werd een boerenerf gebouwd, dat in 1923 en 1925 weer werd uitgebreid. Omstreeks 1934 werd de bestaande boerenwoning met herenkamers afgebroken en op de fundamenteën van het oude huis werd een nieuw gebouw opgetrokken, geïnspireerd op de tekeningen van het oude huis. In 1943 ging dit huis in vlammen op en werd niet meer herbouwd. Aanwezig zijn nog de keldergewelven en een deel van de gracht. In 1997 zijn deze kelders hersteld en omgevormd tot vleermuizenverblijf.'*

Op circa tweehonderd meter zuidelijk van de planlocaties ligt een mogelijke grafheuvel uit de periode neolithicum - bronstijd (405733, zie Appendix Archeokaart). Op vierhonderd meter zuidoostelijk is een grote concentratie van scherven aardewerk en bewerkt vuursteen opgegraven die wijst op bewoning tijdens het mesolithicum, het neolithicum, de bronstijd en mogelijk ook nog latere periodes (onder meer 413152 en 434906). Op dezelfde afstand noordelijk van het plangebied zijn vondsten gedaan van bewerkt vuursteen en van prehistorisch en middeleeuws aardewerk (onder meer 60304).

Tabel 2: Nijverdal, Kappertsweg: Archeologische waarden binnen vijfhonderd meter omtrek rond het plangebied. Voor de ligging zie Appendix Archeologische Kaart. Voor dateringen zie Appendix Archeologische Periodes.

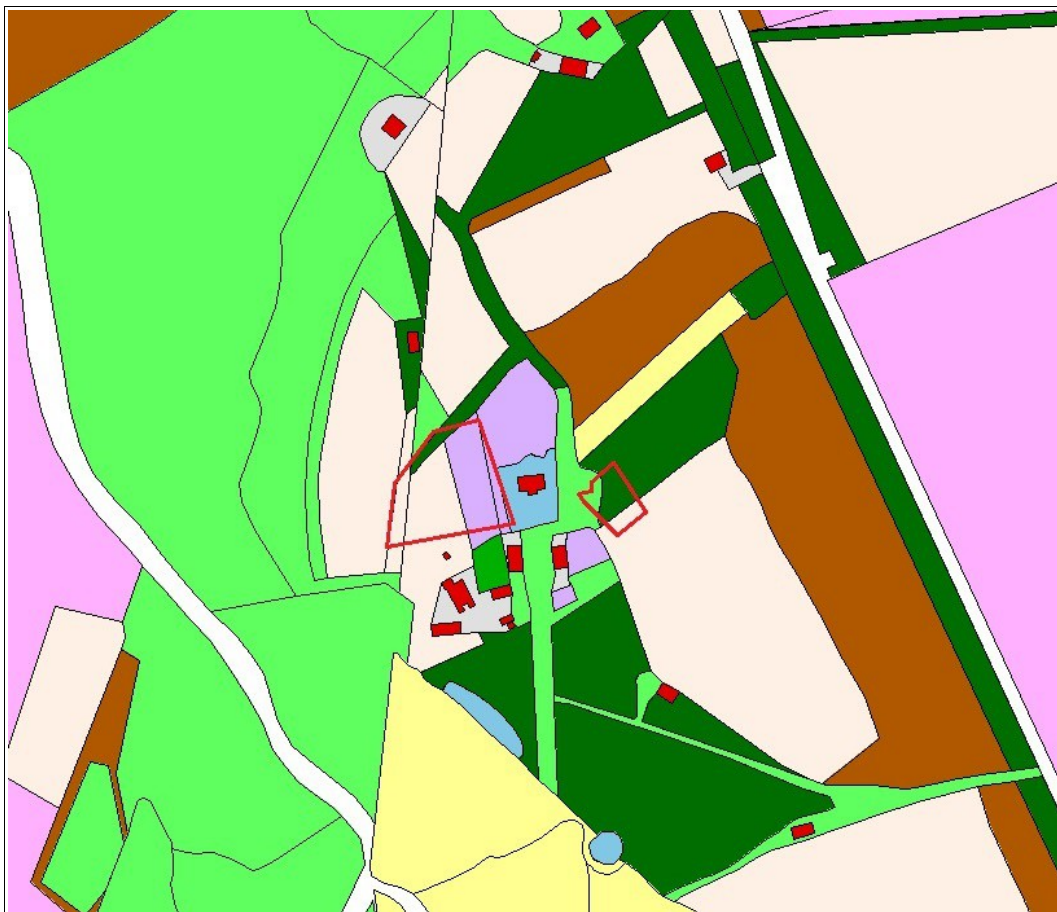
CMA / CAA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
13601	229,207 / 487,296	middeleeuwen laat - nieuwe tijd	havezathe Eversberg
waarnemingen			
2485	229,160 / 487,340	nieuwe tijd	gracht havezathe
50630	229,284 / 486,955	mesolithicum laat - neolithicum midden A	restgeul gevuld met klei en veen, daarin houtskoolfragmenten en cultuurindicatoren in pollen en macroresten
60304	229,140 / 487,770	paleolithicum - bronstijd	5 vuursteenafslagen
		neolithicum - middeleeuwen	4 scherven aardewerk
		middeleeuwen laat	4 scherven grijsbakkend, kogelpotachtig aardewerk
		onbekend	2 stukken verbrand bot
405586	229,584 / 486,941	paleolithicum - ijzertijd	1 vuurstenen afslagkern
405596	229,132 / 487,735	mesolithicum	2 vuurstenen afslagen
405598	229,162 / 487,735	middeleeuwen laat B	1 scherf grijsbakkend aardewerk
405733	229,270 / 487,080	neolithicum - bronstijd	mogelijke grafheuvel
405735	229,300 / 487,080	paleolithicum - bronstijd	1 stuk bewerkt vuursteen
		neolithicum - bronstijd	1 scherf aardewerk
407176	229,500 / 486,960	neolithicum - ijzertijd	14 scherven aardewerk opgeboord van onder ca 1,0 meter dikke esdek over terrein van circa 100 meter
413152	229,525 / 486,930	paleolithicum - bronstijd	21 vuursteenafslagen
		neolithicum midden - ijzertijd	261 scherven aardewerk
428091	229,221 / 487,000	bronstijd	bronzen bijl
434906	229,489 / 486,938	mesolithicum	5 haardkuilen
		neolithicum midden	24 scherven aardewerk
		neolithicum laat - ijzertijd laat	16 staken van een beschoeiing
		neolithicum midden - romeinse tijd	18542 scherven aardewerk, 469 sporen paalgaten
		bronstijd	potbeker, sporen 4 spiekers, 3 ploegsporen
		bronstijd laat - romeinse tijd	sporen 2 huisplattegronden en 2 bijgebouwen

2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03)

Op de kadastrale kaart van 1811-1832 is in geen van beide planlocaties bebouwing aanwezig. Tussen de locaties in staat de havezathe Eversberg (zie Figuur 4). Zuidelijk en zuidwestelijk ervan staan enkele boerderijen of huizen.

Op de westelijke locatie Evershof is op de kadastrale kaart van 1811-1832 en op een militair-topografische kaart uit 1848 (niet afgebeeld) geen bebouwing aanwezig. Op een kaart uit 1897 staat een gebouw in de noordelijke helft van het terrein (zie Figuur 5). Op kaarten uit 1935 en 1954 is bebouwing in de zuidelijke helft. En op een kaart uit 1976 zijn zowel de noordelijke als de zuidelijke helft bebouwd.

Op de oostelijke locatie Evershoeve is op de kadastrale kaart van 1811-1832 grotendeels bos aanwezig. Het terrein is volledig bebost op een kaart uit 1976 net als tegenwoordig. Op tussengelegen kaarten worden binnen het terrein ook akker en grasland weergegeven (zie Figuur 5). Op locatie Evershoeve is op historisch kaartmateriaal geen bebouwing aangetroffen.

Figuur 4: Nijverdal, Kappertsweg: planlocaties Evershof en Evershoeve op een interpretatie van de kadastrale kaart uit 1811-1832. De locaties zijn rood omlijnd. De betekenis van de kleuren: wit is akker, paars is tuin, lichtgroen is gras, donkergroen is bos. Bron: www.hisgis.nl.

Figuur 5: Nijverdal, Kappertsweg: uitsneden van topografische kaarten van 1897, 1935, 1954 en 1976. De planlocaties zijn rood omlijnd. De westelijke locatie is Evershof, de oostelijke is Evershoeve. Bron: www.watwaswaar.nl.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05)

Plangebied Kappertsweg ligt in de hoger gelegen dekzanden oostelijk van het stroomdal van de Regge. Beide terreinen maken deel uit van een gebied waar in het verleden plaggenbemesting is uitgevoerd. Tussen de twee planlocaties in heeft havezathe Eversberg gelegen. Op enkele honderden meters afstand zijn in het verleden resten gevonden die wijzen op bewoning tijdens de periodes mesolithicum, neolithicum, bronstijd en mogelijk ook ijzertijd en romeinse tijd.

Mogelijk is het plangebied ook bewoond geweest tijdens de prehistorie. In dat geval kan er onder meer bewerkt vuursteen en scherven aardewerk gevonden worden. Eventuele archeologische grondsporen uit die tijd zullen onder het plaggendek liggen. Het loopvlak en de top van eventuele sporen zullen zijn aangetast door het ploegen van de akker waar de plaggen in het verleden zijn opgebracht.

Uit de late middeleeuwen en nieuwe zijn in het plangebied mogelijk resten aanwezig uit de tijd van havezathe Eversberg. Met name voor de westelijke locatie Evershof lijkt er kans op de aanwezigheid van bijgebouwen, grachtresten, tuinresten en dergelijke. Archeologische grondsporen daarvan kunnen zijn aangetast door de latere, 20^e eeuwse bebouwing.

Tabel 3: Nijverdal, Kappertsweg: specificatie archeologische verwachting.

datering:	tot en met vroege middeleeuwen	late middeleeuwen en nieuwe tijd
complextypen:	nederzetting	havezathe
omvang:	onbekend	onbekend
diepteligging:	onder plaggendek	in of onder plaggendek
gaafheid en conservering:	geen organische resten, ondiepe sporen vergraven	diepe sporen mogelijk bewaard
locatie:	hele terrein	hele terrein
uiterlijke kenmerken:	vuursteen, aardewerk	puin, aardewerk
mogelijke verstoringen:	ploegen akker / omspitten tuin Evershof bebouwing Evershoeve aanplant bomen	idem

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01)

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 28 juli 2014. Er zijn op beide locaties vier boringen verricht. De boordichtheid bedraagt voor locatie Evershof 7 per hectare en voor locatie Evershoeve 25 per hectare. Er is geboord met een edelmanboor van tien centimeter doorsnede. De boringen zijn dubbel uitgevoerd. Zodoende is meer monster verzameld en de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren vergroot. De opgeboorde grond is onderzocht door deze laagsgewijs af te snijden in de boorkop. Bovendien is de grond gezeefd op een zeef met mazen van vier millimeter.

Figuur 6: Nijverdal, Kappertsweg: boorpuntenkaart. Het onderzoeksgebied is geel omlijnd. De genummerde acht punten zijn de locaties van de boringen. De wit gearceerde banen zijn voorgestelde locaties voor een proefsleuvenonderzoek (zie Hoofdstuk 4).

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. De resultaten van deze boringen staan in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de

RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met behulp van een waterpas en gerelateerd aan het NAP met het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Er is een veldkartering uitgevoerd op enkele kale plekken op de westelijke locatie Evershof. Echter algemeen was de vondstzichtbaarheid slecht (zie Figuur 2).

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03)

locatie Evershof

In de ondergrond van locatie Evershof is matig fijn zand aangeboord. Het betreft dekzand dat is afgezet door de wind tijdens de laatste ijstijd. Het Scandinavisch landijs heeft Nederland toen niet bereikt. Wel heerste hier tijdens de koudste fases een poolwoestijn met zandverstuivingen. Op het dekzand is bij drie van de vier boringen een homogene, vaalbruine plaggenlaag vastgesteld (zie Figuur 7). Deze is gevormd doordat men plaggenbemesting toepaste op akkers. Door het zand in de plaggen hoogden de akkers geleidelijk op. De plaggenbemesting begon in het oosten van Nederland omstreeks de 15^e eeuw (bron: Spek 2004). De plaggenbemesting eindigde nadat aan het eind van de 19^e eeuw kunstmest werd uitgevonden. Het plaggendek heeft bij boringen 18, 19 en 20 diktes van respectievelijk 135, 110 en 55 centimeter.

Figuur 7: Nijverdal, Kappertsweg: monster boring 19. Links het zand van het plaggendek, rechts het natuurlijke grijsgele zand (C-horizont).

Bij boring 18 in het westen van locatie Evershof ligt onder het plaggendek nog een 30 centimeter dikke overgangslaag. Waarschijnlijk lag het maaiveld bij boring 18 van nature lager, mogelijk door de overgang naar het dal van de Regge. De plek zal zijn opgehoogd bij uitbreiding van de akker. Toen dit deel eenmaal deel uitmaakte van de akker zal er ook door ploegen en verspoeling grond zijn bijgekomen van hogere delen van de akker. Bij boring 17 volgt onder een geroerde laag van 20 centimeter dikte direct het natuurlijke gele zand. Dat betekent dat hier in het verleden grond is

afgeschoven. Waarschijnlijk is dit gebeurd bij de bouw van de voormalige boerderij. Het zuidoosten lijkt oorspronkelijk het hoogste deel van locatie Evershof te zijn geweest. Horizonten van een podzolbodem zijn op de locatie niet waargenomen. Gezien de hoge ligging is de bodem op het terrein van nature wel gepodzoleerd geweest.

Op delen van het terrein waar de overgang van het grijsgele zand naar het plaggendek nog aanwezig is, is de bodem nog redelijk gaaf. Het prehistorische maaiveld is er verploegd en eventueel aanwezige ondiepe grondsporen zullen er verloren zijn gegaan. Echter diepere delen van grondsporen zoals van haardkuilen, paalgaten en waterputten kunnen wel bewaard gebleven zijn. De top van eventuele grondsporen zal liggen op de overgang van het grijsgele zand naar het daarop liggende plaggendek. Het plaggendek vormt een bescherming van eventuele sporen tegen moderne bodemingrepen zoals de aanleg van de 19^e en 20^e eeuwse bebouwing op het terrein. Lokaal is de bodem op locatie Evershof sterker aangetast, zoals bij boring 17 waar een boerderij gestaan heeft.

Bij boring 18 zijn een stuk verbrand vuursteen en elf scherven aardewerk gevonden. Het vuursteen kan door menselijk toedoen zijn verbrand. Het is echter ook niet uit te sluiten dat het op natuurlijke wijze is verbrand. Bewerkingssporen zijn op de vuursteen niet herkend. Eén scherf aardewerk dateert van omstreeks de late middeleeuwen B en één scherf dateert van omstreeks het midden van de 19e eeuw (zie Tabel 3 en Figuur 8). De andere scherven zijn door hun geringe omvang niet met zekerheid te determineren. Mogelijk zijn de scherven in het verleden met mest aangevoerd naar de akker. Mogelijk zijn de scherven afkomstig van bewoning in het gebied zelf. In het laatste geval kunnen geassocieerd met de vondsten sporen bewaard gebleven zijn zoals van paalgaten van boerderijen.

Tabel 4: Nijverdal, Kappertsweg: vondsttabel. De scherven aardewerk zijn door hun geringe afmetingen niet nader determineerbaar, tenzij vermeld. De vondsten worden gedeponeerd bij het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel te Deventer. Alleen de smeltslakken worden vanwege hun geringe ouderdom niet bewaard.

nummer	boring, diepte	coördinaten	beschrijving
1	13, 0 - 100 cm	229,254 / 487,293	1 scherf aardewerk en 9 smeltslakken
2	14, 0 - 110 cm	229,267 / 487,307	1 scherf aardewerk
3	15, 0 - 110 cm	229,280 / 487,301	1 scherf aardewerk en 6 smeltslakken
4	16, 0 - 100 cm	229,275 / 487,274	1 scherf aardewerk
5	18, 105 cm	229,114 / 487,279	1 scherf grijsbakkend aardewerk van omstreeks de late middeleeuwen B
6	18, 0 - 200 cm	229,114 / 487,279	1 stuk verbrand vuursteen, 11 scherven aardewerk waarvan 1 steengoed uit het midden van de 19 ^e eeuw

Figuur 8: Nijverdal, Kappertsweg: vondsten. Voor beschrijving van de vondsten zie Tabel 3. Van vondsten 1 en 3 zijn de smeltslakken niet weergegeven.

locatie Evershoeve

In de ondergrond van locatie Evershoeve ligt goed gesorteerd, zeer fijn zand. Het betreft waarschijnlijk zogenaamd jong dekzand dat is afgezet tijdens de laatste droge, koude fase van de laatste ijstijd. Op deze natuurlijke laag ligt een plaggendeek van vaalbruin zand met diktes van 65, 40, 75 en 55 centimeter. Bij boring 13 zitten er brokken geel zand doorheen. Bij boring 15 ligt er een 55 centimeter dikke laag opgebracht zand op. Algemeen lijkt de gaafheid van de bodem redelijk net als op locatie Evershof. De aantasting door boomwortels en diergangen lijkt op deze locatie iets sterker, maar van bodemverstoring door bebouwing in de 19^e of 20^e eeuw zoals op locatie Evershof lijkt geen sprake. Wel ligt in het midden van de locatie een verharding onder de strooisellaag. De omvang hiervan is niet precies vastgesteld, maar door op enkele plekken te pikken lijkt de lengte tenminste tien meter te bedragen. De verharding is niet nader onderzocht. Mogelijk bestaat hij uit baksteen met een cementdeklaag. Verder zijn de aard, ouderdom en functie tijdens het veldwerk niet opgehelderd. Op de plek is geen bebouwing gevonden op historische kaarten.

Op locatie Evershoeve is bij alle vier boringen een scherf aardewerk gevonden (vondstnummers 1 tot en met 4, zie Tabel 4 en Figuur 8). De scherven lijken te dateren uit de middeleeuwen of daarvoor. Ze zijn relatief klein en verweerd waardoor de precieze ouderdom niet kan worden vastgesteld. Net als voor de scherven van boring 18 locatie Evershof, geldt dat de scherven mogelijk met mest van elders zijn

aangevoerd, maar mogelijk ook afkomstig zijn van bewoning op het terrein zelf. Van eventuele met de vondsten geassocieerde grondsporen zoals paalgaten kunnen diepere delen bewaard gebleven zijn.

Bij boringen 13 en 15 zijn smeltslakken opgeboord. Ze zijn gevormd bij ijzerproductie. In de slakken zit weinig ijzer. Op basis daarvan lijken ze modern te zijn. Waarschijnlijk zijn ze in het verleden aangevoerd ter verharding. Mogelijk is er een relatie met de verharding die in het midden van het terrein ligt.

4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07)

belangrijkste resultaten

De Kappertsweg ligt oostelijk van het stroomgebied van de Regge. Er bevindt zich een landschap van dekzandruggen met enkeerdgronden. Tussen beide planlocaties in is in 1611 havezathe Eversberg gebouwd. Tweehonderd meter zuidelijk ligt een mogelijke grafheuvel uit de periode neolithicum - bronstijd. Op de westelijke locatie Evershof heeft bebouwing gestaan aan het eind van de 19^e eeuw en tijdens de 20^e eeuw. Op kaarten uit de 19^e of 20^e eeuw is geen bebouwing aanwezig op locatie Evershoeve.

Op beide locaties ligt een plaggendek. Algemeen is de bodem redelijk bewaard gebleven. Lokaal is de bodem sterker aangetast door bebouwing op locatie Evershof en door boomwortels en diergangen op locatie Evershoeve. Op beide locaties zijn scherven aardewerk opgeboord. Ze zijn relatief klein en verweerd waardoor ze niet met zekerheid gedateerd kunnen worden.

archeologisch verwachtingsmodel

Het archeologisch verwachtingsmodel zoals geformuleerd in Paragraaf 2.5 blijft gehandhaafd voor beide planlocaties. Mogelijk zijn de opgeboorde scherven aardewerk uit het plangebied afkomstig. In dat geval kunnen hiermee geassocieerd archeologische grondsporen in de bodem aanwezig zijn van bijvoorbeeld paalgaten of afvalkuilen. Diepere delen van dergelijke sporen kunnen bewaard gebleven zijn.

advies

Aangezien op beide planlocaties vondsten zijn gedaan van scherven aardewerk en aangezien van eventueel hiermee geassocieerde archeologische grondsporen de diepere delen bewaard gebleven kunnen zijn, adviseren wij om de terreinen nader te onderzoeken door middel van proefsleuven. Zodoende kan worden vastgesteld of inderdaad grondsporen aanwezig zijn en wat de aard en datering daarvan zijn. Een proefsleuvenonderzoek dient te worden uitgevoerd volgens een vooraf door de bevoegde overheid vastgesteld Programma van Eisen (PvE). In Figuur 6 staat al een voorstel voor waar de sleuven gelegd kunnen worden. Ze zijn noord-zuid gelegd, omdat op die wijze west-oost liggende boerderijplattgronden optimaal opgespoord kunnen worden. Op locatie Evershoeve kan pas een proefsleuvenonderzoek worden uitgevoerd als de bomen en de verharding zijn verwijderd.

Verder geldt voor al het toekomstig graafwerk dat als archeologische sporen worden aangetroffen of archeologische vondsten worden gedaan, dat hiervan direct melding dient te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Hellendoorn.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geoinformatie en ICT.

Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 28 West, Almelo. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1983.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Het Drentse Esdorpenlandschap. Een Historisch Geografische Studie. T. Spek. Uitgeverij Matrijs. Utrecht, 2004.

Geomorfologische Kaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Blad 28 en Blad 29, Almelo/Denekamp. Rijks Geologische Dienst Haarlem en Stichting voor Bodemkartering Wageningen, 1978

Kadata via www.kadaster.nl

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3. www.SIKB.nl. Centraal College van Deskundigen Archeologie, 9 december 2013.

Appendix

Nijverdalen, Kappertsweg

- Archeologische periodes
- Archeologische kaart
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

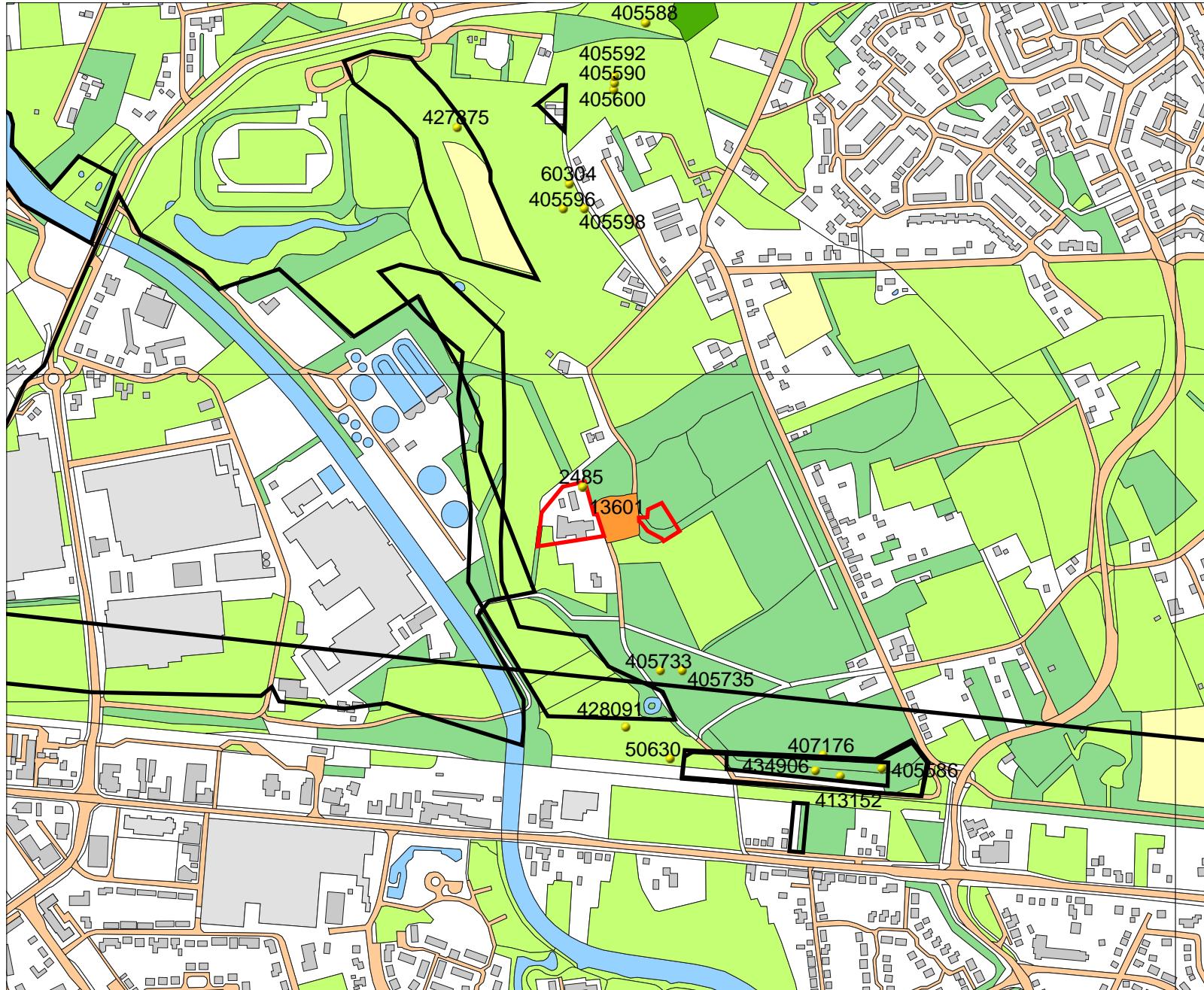
Archeologische periodes

paleolithicum:			ijzertijd:	
	paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
	paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
	paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
	paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
	paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
mesolithicum:			romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
	mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
	mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
	mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
neolithicum:			romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
	neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
	neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
	neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
	neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
	neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC		
	neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
	neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
	neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
	neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
bronsijd:			middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
	bronsijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
	bronsijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
	bronsijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
	bronsijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
	bronsijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd:	
			nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
			nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
			nieuwe tijd C:	1.850 – heden

Appendix Hellendoorn, Eversberg en Evershoeve: Archeologische Kaart

Bekende en verwachte archeologische waarden

230059 / 488027

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

VONDSMELDINGEN

WAARNEMINGEN

HUIZEN

MONUMENTEN

archeologische waarden

hoge archeologische waarden

zeer hoge archeologische waarden

zeer hoge arch waarde, beschermd

TOP10 ((c)TDN)

bebouwd gebied

doorgaande wegen

bos

bouwland

weiland

boomgaard/kwekerij

heide

zand

begraafplaats

water

overig bodemgebruik

PLANGEBIED

0 100 m

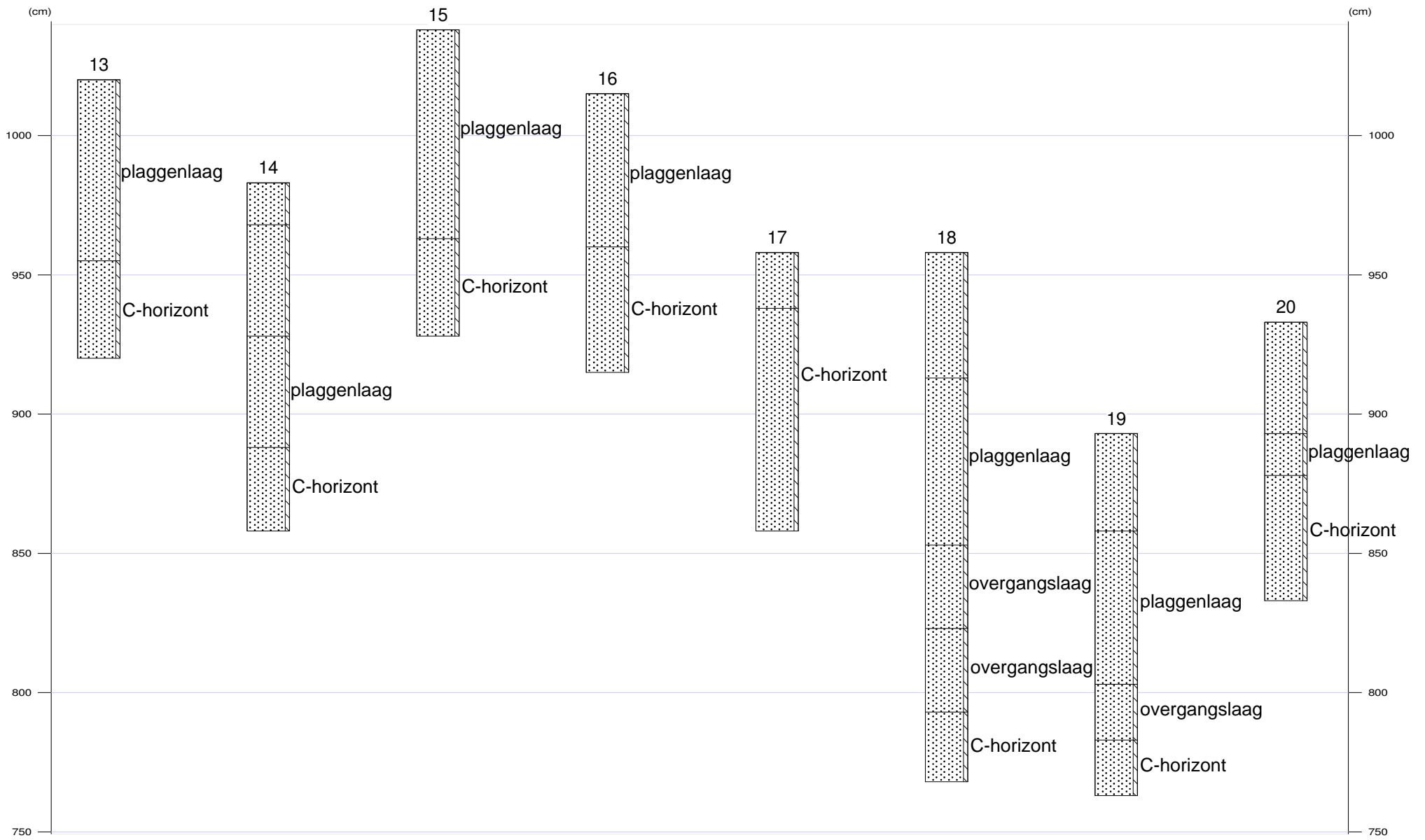
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

228343 / 486625

Appendix Nijverdal, Kappertsweg: Boorstaten

13

X-coördinaat (m) : 229254
Y-coördinaat (m) : 487293
Maaiveld (cm) : 1020

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 65	zand	zwak siltig, 10yr4/2, basis scherp, Opm.: Brokken geel zand
65 - 100	zand	zwak siltig, 2,5y6/4, Zand: matig fijn, C-horizont, Opm.: Jong dekzand

14

X-coördinaat (m) : 229267
Y-coördinaat (m) : 487307
Maaiveld (cm) : 983

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 15	zand	zwak siltig, 10yr4/2
15 - 55	zand	zwak siltig, 2,5y6/2, opgebrachte grond
55 - 95	zand	zwak siltig, 10yr4/2, vergraven, bouwvoor
95 - 125	zand	zwak siltig, 2,5y7/3, Zand: zeer fijn, C-horizont

15

X-coördinaat (m) : 229280
Y-coördinaat (m) : 487301
Maaiveld (cm) : 1038

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 75	zand	zwak siltig, 10yr4/2, bouwvoor
75 - 110	zand	zwak siltig, 10yr5/4, Zand: zeer fijn, C-horizont

16

X-coördinaat (m) : 229275
Y-coördinaat (m) : 487274
Maaiveld (cm) : 1015

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 55	zand	zwak siltig, 10yr4/2, bouwvoor
55 - 100	zand	zwak siltig, 10yr5/4, Zand: zeer fijn, C-horizont

17

X-coördinaat (m) : 229161
Y-coördinaat (m) : 487278
Maaiveld (cm) : 958

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 20	zand	zwak siltig, mix, vergraven
20 - 100	zand	zwak siltig, 10yr6/6, C-horizont

18

X-coördinaat (m) : 229114
Y-coördinaat (m) : 487278
Maaiveld (cm) : 958

Appendix Nijverdal, Kappertsweg: Laagbeschrijvingen

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 45	zand	zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
45 - 105	zand	zwak siltig, 10yr3/2, Opm.: Plaggenlaag, diergangen
105 - 135	zand	zwak siltig, 10yr4/4, Opm.: Rommelig
135 - 165	zand	zwak siltig, 10yr3/2, Opm.: Aard laag onduidelijk
165 - 190	zand	zwak siltig, 2,5y6/4, C-horizont

19

X-coördinaat (m) : 229136
Y-coördinaat (m) : 487329
Maaiveld (cm) : 893

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 35	zand	zwak siltig, 10yr3/2, vergraven
35 - 90	zand	zwak siltig, 7,5yr4/2, Opm.: Plaggenlaag
90 - 110	zand	zwak siltig, 10yr4/4, Opm.: Rommelig, overgangslaag
110 - 130	zand	zwak siltig, 10yr6/6, C-horizont

20

X-coördinaat (m) : 229140
Y-coördinaat (m) : 487300
Maaiveld (cm) : 933

Diepte (cm)	Omschrijving	
	Grondsoort	
0 - 40	zand	zwak siltig, 10yr3/2, vergraven
40 - 55	zand	zwak siltig, 10yr4/2, Opm.: Plaggenlaag
55 - 100	zand	zwak siltig, 2,5y6/4, C-horizont